

Emperors and Kings

พ.ศ. ๓๘๐

25 (13) 0 0 1 1 0 0

1548

ԲԱՍՏԻ. • Խորհրդանցը կը բացուի : Եսոյ պաշտօնեան
մեջ՝ խաղաքի պատերազմին լուրերը : Խուռանքներու
ցինութիւնները :

ԳԵՐԻԴԱՆ. • Յաջոննեւ արդիգրին Քրոնքիւրդ եր
թալ գործ :

ԳՈՎԵՐ. • Առափեն ժաշակին որոշմանքները : Ժարիկ
մասկը :

ՋԱՎՈՒ. • Դաստիարակութիւն :

ՄԵՐԻԼԻ. ԱՌ ԵԿԱԿԱԼԻ. • Խորհրդանցը կը բացուի
Անկանու նոր մաքարար մը կ'ըստուի :

ԽՈՎՈՒ. • Առաջնորդութիւն :

ԱՐԴԻՎԻ. • Պատրիարքական ընտրութեան նորուա
թեան առաջարկութիւնը կը ձերակի :

ԱՐԴԻՎԻ. • Վաշալունեանքը կը հրաժարի :

ԱՐԴԻՎԻ. • Վաշալունեանքը կը հրաժարի :

ՕՎՐԵԱՆ. ՏԵՐԻՎԻՆԻ. • Ես խորութիւն լուրերը :

ՄԵՐԻԼԻ. ԱՌ ԵԿԱԿԱԼԻ. • Չանազան լուրեր :

U.S.C.B.D.

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Արքիակապ Ալեքնաւ հասնելուն պէս՝ Տօպիչու
մեռն իրն իրեն տա աշարժուծ պաշտօնեանեցը հաս-
տանց։ Աս պաշտօնեանեցը ուսնեց են։ Ո ես ու
պէրի մեապու՞ս բարձրգց գոհերեց ու կյալերակա-
տան և արտօքին գործոց պաշտօնեցոց, Տօպիչու
մեռու՞ս ներքին գործոց պաշտօնեցոց, Աղեքասնեց
Պահի վարդապետ համբ վարժապետ (docteur)՝ ար-
դարութիւնն պաշտօնեցոց, և զոր կոմիս պատե-
րազմի պաշտօնեցոց, Գրաւս մեապու՞ս Եկանափ (առա-
ժամանակեցոց) պաշտօնեցոց, Շքիֆդ մեապու՞ս Եկա-
նափ պաշտօնարանին մէջ տերավիճան ուղարկ-
ած հազարամարդիր, Թէ՛ուրասու Հունասոց վաճառական
նութեան պաշտօնեցոց, Վարձեալ Տօպիչու մե-
ռու՞ս կրթութեան (առ Ժամանակեցոց) պաշտօնեցոց
Քայլեք բայց կրթութեան սեպու՞ս կրթութեան պաշտօնարա-
նին մէջ աշերագիւն սուսրին առենալովիր, և անես
Ընդուլը հասառականական ուղարկու պատասխան։

շղիցանին + միայն թէ իրենց տեսն զօրութէ տարբ
ովհուոր ջանան պինառոր յատացումնեւ եւեւէն ի-
նալու , ու այօչափ ազգերէ բավկացած աւքու թէ եան
կազզը աւելի հոսանակոր իւրաքանչիւց ազգաց

Առաջարթություն ու պահանջման վերաբերյալ կազմակերպությունը կատարում է Հայաստանի Հանրապետության կազմության մասին օրենքը, ուղարկելու բնականագիրները բայց կեսին ձևի կազմը կը ժաղվածեն, որ սորեն ներածնեն։ Ուստաեցք սպառապետը առ լուրջով անմիջապես Ահշենազայն իշխան զօրապետը չափա-
ող աւտորիտատի զորով փակուի բարիեց որ վայում։ Օրարդության ամսայի 14-ին առաջանաց Բողոքելություն, Փրամագ պինդից ու բանդելակադուրոյի գովովն նոյն դեպքության վերաբերյալ գործությունը պահանջանառ է առ առաջարթությունը, ու երբ որ փերարարայի քառերը քննելու վեց կը էր, երկու հառմացից են պաշտօնակազ եկան ու Կավառելիք Փերարարայի կատարի տեղակալին նոյն օրը զրուած թագություն ունի բնություն։ Այս ին վճինն մեջ ասանկ դրուած էր այս հետաքրքրությունը Տեր։ Օ անապահ կազմելուն կը յանձն թէ 2000 խռովաններու գործոց մը Բաղրամյանի մասից գետը անցնի ու դեղի աներարար յառաջանաջ քայլ կուզէ։ Խրիստո քահանապարհական կամ ա-
վարութեան ներկայացրացին կը սախալամ Տեր մեծարոյ տէրու թէ անը առ շարժման պատճառը հայ-
ցընել, մասնաւ անդ ինչ բնակչաց հանգարտութեան եւ թէ Ս. Գահին երկու տեղապատռութիւնը ուրա-
ցէր համար։ Ը ըստ պատահանի մը սպասելով
ինձի պահի կը համարիմ ։ ։ ։ ։

Ենթադրության գործակիւրը առ առ թղթին պատասխան տառածու, ու զարքը յառաջ քեզ միւսէ Թերթարա քաղաքը, ու բերդին Առորիացի պահպաններէն առ այնչափ ժամանակէ ի վեր հնութեղ սխճանած իրենց ազգայի մեանը կը բաղձային, ուրախութեան ձայներով բնուանուելով՝ Նշն բերդին առ ընթի գաշար զարքը հեցուց, Կրաշերը բանով, բոլոր զարքին մ.ջ երաժշտական զարդեները հնել ու Առարիական աղբային երզը երզել աալօ՛ զարաց հանգեսմբ բրաւ ու անկից եազը հրաման տռաւ օր զարքը սանակի. «Քաղցին մէջն 7-800 ըքեմն զեցի, երկու խուճք (compagnie) ձերուետիցի, երկու ջնկառ քահանայացեատկուն զարք (200 Աշակերտի), ու շաբահարիւր ուրագնենենք, մէկ քանին ինպատովներ ալ կը գտնենքն: Վաճառ անեն ալ քիչ մէ տաեն իրեներ զիրենք լնդ զիմնալու որոշած է երեւ ային. բայց քիչ մէ եազը մէծ մասը ցրու ցան զացին, միոյն ուրագնենեն ու քիչ մէ քահանայացեատկուն զարք մասցին, և այսպէս Արքեն շրայն բաղդին հետ առանց արին թափերու ու պաշտպան թիւնը դրաւ:

Ա. Քաղաքը՝ բերդին երկու տևունն համար պաշտ ովախ հզոց, ու առ պաշարը բյրեւ զավեսու մը ովտ'որ համարուի: Աւերդին նրանմատուորը հար կաւոր եղած բանեցը պիտ'որ գրուց:

9
10. Արքա ունեցած հարկաւոր նպատճեցը իրավա-
բազմաթիվ մշկանքի, ու առ բանին համար մասնաւո-
րության մեջ բնիկ բախչութեան հարկաւորութիւն

Հայոց մանաւանդ ող բերքին մաջ ամեկ մեկ անձնան
նշեր մանելին ու գուրս ելլեւս ազատ ու ապահով
պիտի ըստայ:

Գ. Տաղբատարի Հոգորդակցաթիւնը Ա. Առաջին Եաց զայտնաց շին վրային նորեն պիտի համապատի, ու մէկ տարբի պաշտօնակար, և թղթերը հոն պիտօք ըլքէ, ու հնակից ոչ եկածները պիտօք

անունու, նազվես որ առ մերըն դպրերը չպատշաճ էրը:

Գ. Աւորիքիսկոն զօրաց հիւանդանոց քաղ.ընթիւն մէջ կը մնայ իր անձնութեամբ պատճ որ հոն առանց որդեւութիւն մը կընտե առնել ու ելլել:

Ե. Աւերգիւն մէջ տա ատեն դործքերը կընտե ըլլու, օրուն որ Տարատափերը հարկաւոր կը սեղին:

Զ. Անձ որ ըլքըց տնինալարձը (Կոյշը) համար կամ կամ զօրոց Համամատապին կարդադրութեամբ պարզաբանութեամբ պատճ զօրաց գուշ իր անձն պատերազմական պատռավ պահուոր ընդունութեամբ, պատերազմի մթերք ու կամք կարտուիք ամեն բան մէկունդ պիտ'որ առնենքն: Աներընը բարձրացը կը պարտաւորի Համբաւ համար հարկաւոր

էղամները հստակ մինչեւ կայսերական ոռհմանը :
Եւ այս հրամանի տակ եղած պաշտօնական բոլոր
ու զօրքին, պաշտի որ Գերրարդ կենացը բլբան, ու աւ-
գլիքը պիտի արուի :

Създава съдържанието на тези - физическите промен

14 Sept 1848

Յ. Գ. Հայոց բաւարարակ կառավարութեաւու
իր խնդիրն որ առ օրուան մէջ ու գտնանքրութիւնը
հաստատուի և նորէն պարանոնք դրան ի որ իմ առ
կց եղացր բազեւ մինչեւ որ ին գործոցի խնդիրը
կորուր համարի, և զահանապետական գրե-
գորք եւ ոչ անոնց զահանակիցները մազի գլմ տե-
սնեն թշնամութիւն մը պիտի անեն, ապա թէ
ոչ իմ բայց զարութեամբ անոնց գետ գնելու Կ
ամփոփէ:

ԹՐԱՎԻՆԴԱԼԻ ԿՈՒՐՅԱ ՓՐ. ԱՐԴՅՈՒՆԱԳՐԸ ԽԵՎԱՄՆ

1. Առջի ազգական երգեխ ոյսպէս փափառուեցաւ.
Ձեւ որ բերդին պատասխանեցր երթարու բլան, ան
երկու տասնամյա ողաշոքը՝ (Ենթադրեցի որ բերդին
պահպատճենեցր ինձն հարկաւոր եղած բանեցը զնեցը
տառենաւ ամենու ին չեն արգելած) նարևն քաղցին
է առաջ առաջ.

1 αιδημαρισθαιεγκ ουτωνοισινεποντες παντες φοριν
ωη δειη ι ουτωνοισινεποντες παντες φορινεποντες
ουτωνοισινεποντες παντες φορινεποντες

բեն կը զրկէ, ու ուսեցածնին չունեցածնին ար-
քունեաց կ'առնու: Այս լիոյ և առարկեցոց
զսգերը Կարուս Վարդերդին հարցացին թէ ինչ
պէտք են ընել, ան ող պատասխան տա աւ թէ ան-
ընեն՝ ինչ որ իրենց պատիւը իրենց ընելու կը հա-

մայէ . ուստի զինուորները պողեցին որ ևս դառնաւին : Հինգ լուսաբացիք առ կրենց նիզակա-
լիցներուն վեմ կը խսին , ու կը նախառնեն թէ
իրենց ևս քաշուելուն վայ զ ժկամակութիւնն չու-
նին , պատշաճութեան առնեք իրենց թագաւորին զեռ
հակում ունին : Խայց աւելարունեցի զինուորները
կը սեն թէ լրացրիւերած մէջ Պուռագնեանց զէմ
գրուածներուն մէնք առնենքին չենք հաւատոք . զե-
տենք թէ թագաւորին աշիկ թագաւոր մին է ,
ու թէ ժայռագրուն թէ զինուորոց սիրելի է :

ՀԱՅԱԳՐԴԻՒՄ : 1 բազմիներն ուսումնական մէջ Խուռական բարեկանութեան մէջ Ապահովութեան ու Աերոսխայցներուն մէջ էլեկտ խուռակութեանները՝ ժամանակին ծանուցինք . բայց առ անգամնեւ ի սկզբունք առ նիւթիս վրայ տեղյեկութիւն կ'ուզենք տալ : — Վայրիս ամ այս մէջ Գարդափից քաղաքը՝ Տերձաւածու Յօյն Աերոսխայցները տանից օրինակոր հրամանի ժա զորքորեան Կողմանէ ժաղավար մ'ըրին ու իրենց պատրիարք ու վկանա լուսարեցին : — Աս ընսրութիւնը հաստատելու համար նասպաւ կայուն կ'ապահու պատշաճութեան իրկեցին . բայց Գարդափից մէջ ոչ Աերոսխացւոց ազգին համար խորհուրդ մէջ զրին : Աս Խորհուրդը՝ պն որ ետքն Բնիքը զինքը Աերոսխաց ոց կինդրանական ժաղաքը անու անեց , ժուլովզեան մէծ մասը իւ Կողմն ձգելով . միանգա մայն Եկեղեցվորութիւնից , Զայքիուր ու Արքմացի ասհմանապահ Ժուլովզեան խառնի հաղանձն բաղ ընթեթիւնը Քը Խը ժուլովզեաց՝ իրեն մէծ զօրութիւն մի՛ կը տար : Տաճկառաւանի Աերոսխայցներուն շատերն ու տանց հետ միացն :

Աւագեա ասոնց քերանելը կայսեր հաւատագրին, թիհն ու Հպատակութիւնն էր, ի վերաց այսու ամսնին իրենց ժողովքը, յայսնի պրինազութիւնն էր Անելը կրներ, իրենք աշ բառամբեամի Լի բիթիցոց աղջոյին դրամոց ու աւզպափառ եկեղեց, ցն տրկինները կը, բարխառակին, Կանուքի շոգենաւերուն երթեւեկամիթիւնը կ արգելին, կայսերական տուքհանդակին Հազարդակցութիւնը կը կարէին, Նամակներն ալ կը բանացին, Ժողովուրդը ասք կը հոնիքին ու աշխանառահ զգիքը իրենց գլխաւորեարուն ու որոշուածիունիւրուն դէմ կը գրդակին, Մակից զատ կատարիւալ թշնանեցնեան եղանակաւ կէու ի Ինքուուվարատին յառաջապահ գնդեր շարեցին, ու Գորդովիցի քով 3-6000 զինուոր մէկանզ բերին բանուկ մը շնուցին: Հուսորդի մերուհ սպարապետի փոխանորդը, որ ան կողմերուն հրամանատար զօրապետն էր, շատ անդամ զիրենք յորդորեց ու իրատեց, բայց ոգուու մը չունաւ, առոտ պարաւառքեցաւ զինուորական զօրութեամբ առնց օրինաց դէմ ըսած գործքերուն ու հման մը զնել: Հուսորդի 12ին բեղրովարատինն է Դարբանդի ապօռամի ժողովքին յառաջապահ գնդերուն դէմ շարժ ական թնդանութեներու մարտեցավ գունդ մը յառաջ բայց, բայց փիմացը մարդ չցաւու: Վայովէս յառաջ զնաց գունդը ու Հուսորդի ուորուհը, ապօռամի մերուն պաշտոնակաւ մը պատուաւուներուն դէմ կրակ առ: Վու առենք զինուորերը իրենց մնականուները դորժած ելու սկսան, ապօռամի մերը սկսան ժամանել, ու զըրը բաւած գնաց, եւ որովհետեւ առ խոսվացարներուն ունակները պարապ թուղ առա ած էին, զինուորերը սկսան առնց մէջ մասնել ու մարդիկ վիճուել: Վոյզու ապօռամիները թէպէտ իրենց բնակուրանքը թնաց առանց կ'երեւացին, բայց եղեգէ շնուռու տանիքներուն մէջ ծածկուած ըլլալով՝ երբ որ զինուորերը մերս մասն, սկսան նզգ գներուն ծակերն զինուոր մերուն վուաց առ ապագա ձեռքբերնին հրացան կը պատերազմէն: Ուրենց կատարութիւնը ան առօհաննի հասած էր որ թէ կանացը մէկ ապագ ձեռքբերնին հրացան կը պատերազմէն: Ուրգուն մէկը ձախ ձեռքով իր զաւածը զրկուծ՝ առ ձեռքով զորքին վրայ հասան կը պարսկը. ընտարդին մէկը սուրը քաշեց զննքը սպանեց, այց երեք տարւան աղան արտանցաւ: Վու ողորմիքի փայտ ու եղեգէ շնած ունակները հրացաներուն բացեն բանեցան ու շատերը այրեցան, բացքին այսպիսի որ ժամանակն հասնելով, ևս գտանուու հրաման ընդունեցաւ, ու մերձաւոր թերդի մը մէջ բաշուեցաւ կ'եցաւ: Վերեւար որ առ կէպոր իսուարաբներուն սրտին մը վմփ մը կամ ազտուիար պայտեցութիւն մը ըսած երեք արտակար ու ողովհետեւ երկու երեք որ վերջը ապօռամիները անդամները քայլար թուղու ուունդ գունդ ու սկսան փախչել: Օխնուարական գունդը յայսպէտ իր ժամանակն հասնելով, ևս գտանուու հրաման ընդունեցաւ, ու մերձաւոր թերդի մը մէջ բաշուեցաւ կ'եցաւ: Վերեւար որ առ կէպոր իսուարաբներուն սրտին մը վմփ մը կամ ազտուիար պայտեցութիւն մը ըսած ըսովհետեւ երկու երեք որ վերջը ապօռամիները անդամները քայլար ու ողովհետեւ երեք ժողովուցաւ: Վու մինակին մէջ էին բացմանեամբ երկու ժողովուցաւ: Զանիսի 24, Երբ որ զինուորաց ու Սերուարացոց մէջ գալնապատ

թիւն մը զրուեցաւ, որ երկու կողմաննել ալ 10 որ զի՞նագաղաքար ըլլայ մինչեւ, որ Կոյսաբը խրկուած պատճամառութերը եա զաւնան, աս միջոցին մէջ կենդրուական ժողովքը իր դորձքը յառաջ տանի, անձանց ու առաջուածոց կատարեալ ապահովութիւն ըլլայ, ու ասոնց նման պայմանները, իսկ թէ որ մինչեւ 10 որ պատճամառութերը եա չդատենան, ժողովքն ու Պարլամենտի քովը ժողովւած խառնի ճաշական բաղմութիւնը պար: Բայց համեւ եկուծ լուրքերը կը ցուցընեն որ խուսափ մէխնձերը երթա-

լու մեծավոր վրայ են : Վայ լու թերեկն քանի մը
երեւ և իմ ներք հստակ կը գնանք :

Կայսոցն Յանիսի Հիմն Աւատրակական ընդ-
հանուր լուսպին այսպէս կը գրեն, ուրիշակած առ
պայտիկնես մէջ շատ սուխաց ու զգուեցի կերպու-
թանը մը ունի : Վայ կազմ արիւնավ ներկա ած-
թամբուած կերեւայ : Անրուիացի առաստավնե-
րուն ձեռքէն երեք ժամ յառաջ չարկուած մար-
դունները բարերաւն վրայ փռուած նետուած արեւին
աստիք տարութենեն զցուելու մեռելի հոտ մը կը
բարեւին : Վերանայցիք ու Հունդարացիք առ Այա-
ւերան հասաղութեամբ զի՞ ի զան : — Տաճկաս-
տին Մերուիացիները՝ որ Ավարունակ բանեկան էին,
Հաւատրիայի առհմանեն ներս մուկը, և երջացի Հուն-
դարացի զուաց վրայ յարձակիր են : Պատմակի Հա-
յուրացեալ զիրենք ցուեր ու մուսեր է : գալախի
լոյց շատ մեռելներ ու գերիներ, ու թնդութ ու
շատ մուղցեր են : Հունդարացոց իուման : Յ
հոյի մուսեր է : — Վայ աստամբ Մերուիացիները,
նեղը և աւատրիական ընդհանուր լուսպին կը գրեն,
լոյցով քաղցին վրայ ալ յարձակիր են, ու
ուստ անդիւն ու թիւները ու արիւնչեզ թիւները
ներիւն եւըը, բաւկոց մէջն շատերը ալ բանու-
թեամբ առեր տարեր են : Հունդութ ու
շատ մուղցեր են : Հունդարացոց իուման : Յ
հոյի մուսեր է : — Վայ աստամբ Մերուիացիները,
նեղը Հակոսակ Հունդարացոց զորքը ան կողմէրը
առ քիչ է : — Խոնդէս Մեծ Պետքերեզ՝ ար
ու Աշաւենը մէջ զօրութիւն ժաղած են, սա-
մունիք արիւնաչեղ հօիւ մը եղիքը է, ու 400 հոգի
մուսեր են : Ա երշապէս Հունդարացի ձիա զիները
Աղաւներուն յարթիք են : — Խոնդուրանները Մեր-
սիցի կարմերուն առհմանն կաոր մերցուցին,
առափ եւ : Տաճկաստին ու զաննուն չափ ազ, շա-
քար եւ ու քիչ առենիք ու ան զնուի ներս կը թերեն :
Լարութիցի կազմերուն իու մարտարները 20,000:
առի կը տեսան ու, որոց մէջ Տաճկիները, Անրուի-
յները ու Պատմացիները ալ շատ կը տեսնի :
Հունդարացիները առդիւն անդիւն զորք մերսեղ
կը երեն զիրենք զարելու համար : — Օրշախի
եկու խայի ապստամեներուն զլուխը բարութիչ անու-
ալ մէկը կը համարի, որն որ Առաւաց հետ հա-
յուրակցութիւն ունի, ի բան : Անրուիացիները
առեւն Հունդարացի զարկութ մուն, ու պահա-
պան զինուուներուն թերանութները յափշակե-
ռու Տաճկաստին ու զիրենք ուրախութեամբ ընդու-
նեցան : — Ա իննայի լուսպին ու պանովն Յու-
սիսի 13ին ասանի կը գրեն : Անրուիացի Փուրազուր
ըաղը թէ Դանուրի երկայնութեանը մինչեւ : Օրշախի
Հունդարացի հապտակ եղող հարաւային Աղաւները
զորք 1,իրիթիցիցի կազմած են : Թիանամայի Սի-
աւա բացիներն ալ կազմած են, որ զիւքուի իրենց
զորութներուն գունադամութեամբ համար եկած բր-
ալորդ՝ անոնց վրայ ալ թերանութու ու կրակով
յարձակած են, ու անրուի կոմար՝ որ անոնց գրե-
ուուրուն եւ, հրացանով զարկած են : Իսկ անոյու-
նին Անրիչէց Հունդարացին ազատ քաղաք առնուր
ու զան տանենին Հունդարացի է : Ահ ձիաւոր զոր-
քերը ազգ այն պահապանուց հետ անոնկ մը զիրենիք
ու միջեցն, որ անոնց 300 հոգին աւելի ին-
ան, որոց մէջ 200 Անրուիացի կերեւայ որ բա-
նան : Վակից ալ զատ կես մը մէքքերէն իւս մ'ալ
որուարց կրաքի մէջ անհանգուստութենէ շատ կի-
սիթիցիներ մուսեր : 1000:ն ալ աւելի Անրուիացի
ունան ած թթմբաւոր տորուած են : — Ա երջին
անհմանական բարերը կը ծանուցանեն թէ անոց
հին Անրեանին մաս Հունդարացիները առուա-
սերէն ու Անրուիացիներէն չպարագ յալթուեր են :
Հունդարացիք առ առն շարիքները տեսնելով
թէ պատրաստութիւններ կը տեսնեն խօսքերին
ու ուղարկին յառաջ առնելու : Անրուի Յանիսին
ու ուղարկին յառաջ ըստ մասնաւոր առաջ առնելու

Նորդաւթիւնը՝ իրենց պիհնաւոր պահանջմանց գետ պիտի չըլլաց, ապա թէ ոչ չեն ընդունիր: Հյուգիք և ին պատգամաւորներուն ժողովքին մէջ, Պաշտօն և իր մասից պաշտօնեան եղաւ, առ նիւթիր վրայ երկու ժամ խօսեցու, ու իր ճարտարախոսութեամբ ըստ անամիկ զարձաց, որ Քողովականները խոսացան որ 200,000 զինուոր ոսկ հանեն, ու 42 միլիոն փորքին այ կառավարութեան տրուի, որ Խառաւները զայէ, թէ որ անոնք Հունգարացւոց հետ միանալ չուզնին: Խուռաններն ալ իրենց կողմէն Հանգարացւոց գետ՝ պատերազմի պատրաստութիւն կը տեսնեն: Եկենք զիմանը պարագար աս խոդիքները իշնեն: Ը. Արքի շետեւ հիմակուոն Հունգարացւոց պաշտօնեաները չեն կրնար իրենց զիմէն առնչուց անոր համար կը բաղձան որ միշտէ հրման անց կողմանէ Խուռաններուն, Այսուններուն ու Գույնացիցներուն բարձրացնեն: Բ. Առուտուղի, պատերազմի ու վաճառքական առաջնախառնութեան: Կոստաֆարութիւն ու ունենան: Բ. Առուտուղի, պատերազմի ու վաճառքական առաջնախառնութեան: Կառավարութիւն ու ունենան: Գ. Իրենց գաւառութիւն կառավարութեան: առ իշնան անեւ Զինուորական ասհմանները: Դ. Պաշտօնի մրցուն Արքի մկանն ըլլայ: Ե. Պատմաստիա ու իրենց հետ միանալու առաջնորդութիւն կախում ունենան: Գ. Իրենց գաւառութիւն կառավարութեան: առ իշնան անեւ Զինուորական ասհմանները: Դ. Պաշտօնի մրցուն Արքի մկանն ըլլայ: Ե. Պատմաստիա ու իրենց հետ միանալու առաջնորդութիւն կախում ունենան: Իրենց Պատմաստիա անուշտիւ անուշտիւ, (որուն ազգութիւն ենապատգամ կանուգիր, հոն երթաբ ու եռ գոտուայր բակիներուն 25 ու 26-իրորդ մասերուն մէջ պատմոն ենք.) կը ջանաց զիրենը հանդարսուցներ, Կայսեր խօսումները վրայ յուսուցըներով որ Հունգաններ արքիուուքաւ իր միջնորդութեամբը բառ սերը կորցի պիտօք զնէ: Բայց երբ որ Եթիղուքը առ բանիք համար կառուի Ակբար երթաբ գիշեալ Գերմանիայի անուն չ ընտրուեցաւ, ու ասիցիցաւ Պրանդի իշուր երեման, որուն նոյն գործուուն մէ մէ մաս:

Նպահարքին համորգութիւնը առեն տեղ՝ յոդ-
թանակի հանգէս կը նմանէր, ամէն առջ կեցվ-
սերաց բնուուածցաւ, մեծ էրն ու քաղաքացիները
երկամի համրու լոյս դիմուց կ'ելլիքն ու ճամբա-
րիլլը առեն երկայն ժամանակ յուղարիելու Համար
ձեկտնդ կ'երթային: Վերստինիայի տեսու չը պիտու-
ու մանելու առեն մնակածիթներու ձորնը ամէն
կողմանէ կը հնալին, ու քաղաքին ըօրը զանդ ամեն-
որ կը զարնուէին: Ճպովուի ան ևնցըէ պոտպան
ափ չկոր: Խոյց տենէն օրսաշարժ հանգէս՝
Ծրկուա Ապրունիայի մարտարագոյքն եղաւ, ուր ո՛
երկամի հարկան գրուխը բազու քաղաքին մեծերը,
հշանաներն ու պաշտօնատարները ժողոված մա-
սաւոր սրահ մը զարդարած Վագիպքին գայստեածը
կը սպասէին, եւ այցն իսկ Ապրունիայի թագաւորը
եկաւ գիմաւորեց ու իրեն հետ կառք նուուծ առա-
գարուոր տարաւ: Հոն երկայն առեն խօսելին
ուրբ, Արքիդքսին հետ ելու Եթիուա եկաւ,
ու հոն հացկերցը ըրաւ: Հոստեղը եղած խօ-
սակցութիւնները մէկիկ մէկիկ զրելը շատ երկան
է ըլլայ: Արագ առողջ սրտին ուրիխութիւնը չը
դիմար գոյզէլ, իսկ ժողովուրդը Ազգիքիքին աղ-
տու ական վարձնէնքը տեսներով՝ մէջներէն շատե-
ռուն աշխալները արցունքով կը լեցաւէր, ու առեն
ըլլը միարեւան Կեցոյէ Ազգիւուրու կը պոտպան:
Ի՞էն մը եւաքը թագաւորը, Ազգիւուրոն ու Ան-
դամենները մեղան նասան: Անազաւորն ու Վա-
րդուացը իրարու կենզանաւութեանը զիսի խօսէին
ուրբ, Աբենսացի ու Շիլինիկ առան խօսւցաւ:
Վիրտու ես, որ քաղաքավորութիւն չէ, որ սե-
զանին մը գոյց բարձր իշխաններ խօսելու առենի:
Այսովուգէն մէկը խօսելու սկսի: Խոյց, Աթիուայիքի-
ւու իրեւե Աթենայի պատրամանոր ձեզն Աթեն-
այուց կողմանէ բարեւ բերած եւ: Ո ինչնա-
շահաննեւ արքիգրքին տեսու ընսպահից անդատ-
ելիք ուրախութեան որածաւ եղաւ, աս ուրախու-
թիւնն ու յննութիւնն նաև մեր ճակարութիւնն
տեսնը մէնք ալ աւետանք, ու անենէն աւելի Սաքա-
թիա: Լու չէ մէ անար համար աս ընարութեան ուրա-
խացայ, որ ընտրուող իշխան մին է, հապա մաս-
անդ անոր համար, որովհետեւ նըրը պը ժողովը-
ւեան է ու ժողովրդեան բարին ու երջանկութիւնը
դասանց կ'ուղէ: Խոյց մեր Գերաններոյի համար ու-
նեցած յշակինիս ու ակնեալութիւնին շատով է

